

مهمان سردبیر: کرونا و فناوری

نقل شده حوالی جنگ جهانی دوم، بومیان جنگل‌های اقیانوس آرام هواپیماهایی که برای آنها خوراکی و دیگر کالاها را بر زمین می‌ریختند را فرستادگانی می‌پنداشتند که برایشان برکت می‌آورند و همواره در انتظار بودند تا "پرندگان بزرگ" بیایند و باران نعمت بر سر آنها نازل شود. فناوری برای آنها هدیه‌ای از آسمان بود. با آنکه چند دهه از آن زمان گذشته و چه بسا بتوان گفت جهان از نظر استانداردهای مادی زندگی در بهترین دوران تاریخ خود به سر می‌برد باز انگار چیزی تغییر نکرده است. در میانه تاخت و تاز کرونا که پیر و جوان و فقیر و غنی و زن و مرد را مثل برگ بر زمین می‌ریزد اوضاع بیشتر آدم‌ها حتی در پیشرفته‌ترین اقتصادهای جهان همچنان شبیه همان بومیان جنگل‌نشین است باز هم منتظرند نوعی فناوری آنها را نجات دهد. تفاوت اما آنجاست که شاید! بدانند فناوری‌هایی همچون آن "پرندگان بزرگ" را نه دستی از غیب بلکه آدم‌ها ایجاد می‌کنند.

بحران کرونا، هم‌زمان بحران علم و فناوری هم هست. پس از مصیبت آنفلوآنزای اسپانیایی در سال‌های آغازین قرن بیستم که چند ده میلیون نفر را در سراسر جهان به کام مرگ فرستاد بیماری جهانگیر (پاندمی) دیگری سراغ نداشتیم. به نظر می‌رسید پیشرفت‌های علمی و فناوری در حوزه پزشکی علاوه بر درمان و مهار و ریشه‌کنی بسیاری از بیماری‌های کشنده، حتی توانسته جغرافیای کشتار بیماری‌های ناشناخته را نیز محدود کند. هر از چندی خبر از بیماری‌های کشنده در جاهایی از دنیا به گوش می‌رسید اما از بیماری‌هایی که مرزها را درنوردند و همه جهانیان را گرفتار سازند نمی‌شنیدیم.

هنوز زود است که درباره به اصطلاح تاریخ‌ساز بودن این ویروس بدون مرز قضاوت کنیم و جهان را به پیشا و پسا کرونا تقسیم کنیم ولی می‌شود حدس زد که شاید برای خیلی‌ها آن اعتماد سفت و سخت به علم و فناوری و قدرت خرد آدم‌ها ترک برداشته باشد اما جالب اینجاست که هیچ راه دیگری جز ابداع و به بازار دادن نوع بهتری از فناوری به ذهن نمی‌رسد. در میان نمونه‌های (تاکنون) موفق مبارزه با کرونا مانند تایوان، سنگاپور و کره جنوبی که از قضا همگی در فاصله نزدیکی از زادگاه ویروس قرار دارند به ویژه این آخری که تجربه موفق استفاده از فناوری برای آزمایش (تست) فوری و انبوه افراد و همچنین رصد آنها برای جلوگیری از پخش بیماری به شمار می‌آید چشم‌ها به شرکت‌های داروسازی و پزشکی بزرگ دنیا است تا چاره‌ای برای پیشگیری و درمان ویروس ببندیشند. دولت‌ها و به ویژه قدرت‌های جهانی را می‌بینیم که برای مهار این مصیبت و گرفتن نقش "رهبر جهان در مبارزه با کرونا" با هم در رقابت هستند و البته بعید است مؤثرترین اسلحه آنها در این نبرد چیزی جز شکلی از علم و فناوری تشخیص، مهار و درمان بیماری باشد.

بحران‌ها همواره زاینده خلاقیت هستند. به نظر می‌رسد بحران کرونا هم فرصتی کم‌نظیر برای واکاوی مقولات علم و فناوری از نظری‌ترین تا کاربردی‌ترین آنها فراهم می‌آورد. فرصتی که بهره‌گیری از آن می‌تواند آینده را برای آدم‌ها امن‌تر و روشن‌تر سازد. والله اعلم.

دکتر امیرحسین خالقی

پژوهشگر توسعه